

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้ศึกษา วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในการทำงานด้านการปราบปรามยาเสพติด ด้าน กฎหมายยาเสพติด และผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ส. โดยการสัมภาษณ์รวมจำนวน 10 ท่าน ซึ่ง ผลการวิจัยสามารถแยกนำเสนอ ออกเป็น สี่ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอ เรื่องประสบการณ์ การทำงานปราบปรามยาเสพติดของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่สองนำเสนอเรื่องบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส.ในด้านปราบปรามยาเสพติด ทั้งในยุคเริ่มก่อตั้งสำนักงานจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้สามารถ มองภาพการทำงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส. ในสังกัดสำนักงานป.ป.ส.ได้เป็นอย่างดี เพราะนโยบาย ของสำนักงาน ป.ป.ส. ก็เป็นส่วนกำหนดการทำงานของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ด้วย ส่วนที่สาม นำเสนอเรื่องบทบาทของข้าราชการพลเรือนในฐานะเจ้าพนักงานป.ป.ส.ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งในส่วนนี้อธิบายการทำงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในด้านการบังคับใช้กฎหมายและด้านการ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ และในส่วนสุดท้าย เป็นการนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในการ ทำงานปราบปรามยาเสพติด

การนำเสนอทั้ง สี่ส่วน ดังกล่าวข้างต้น สามารถเป็นตัวอธิบายให้เห็นถึง บทบาทของ ข้าราชการพลเรือนในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามยาเสพติด ได้อย่างชัดเจน ซึ่งบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องดำเนินควบคู่กันไป ตามสถานการณ์ของปัญหายาเสพติด

ส่วนที่ 1 ประสบการณ์ในการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติดของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในครั้งนี้ ได้สัมภาษณ์ ผู้บริหาร ของสำนักงาน ป.ป.ส. จำนวน 10 ท่าน ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ชาย แยกเป็น อดีตผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ส. จำนวน 1 ท่าน และ ผู้บริหาร ในปัจจุบัน จำนวน 9 ท่าน โดย ผู้บริหารทั้งหมด เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์ทำงานด้าน การข่าว ทั้งจากที่โอนมาจากหน่วยงาน กรมประมวลข่าวกลาง (ปัจจุบัน คือ สำนักข่าวกรอง แห่งชาติ) และ ศูนย์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ อีกทั้งผู้ที่เริ่มรับราชการใหม่ ในช่วงเริ่มก่อตั้ง

สำนักงาน ป.ป.ส. โดยรับราชการในตำแหน่ง เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายยาเสพติด เป็นระยะเวลา ระหว่าง 25 – 29 ปี และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ทำงานด้านกฎหมายยาเสพติดมาเป็นเวลา 10 ปี โดยประชากรมีอายุระหว่าง 50 - 58 ปี และจากคุณสมบัติในประสบการณ์ทำงาน เห็นได้ว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 2 บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ในด้านปราบปรามยาเสพติด และบทบาทของข้าราชการพลเรือน ในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

ในการวิจัยเรื่องบทบาทของข้าราชการพลเรือน ในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามยาเสพติด กรณีศึกษาข้าราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. นั้น จำเป็นต้องศึกษาบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ด้านการปราบปรามยาเสพติด ด้วย เพราะเนื่องจากสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นองค์กรราชการที่มีผู้บริหารระดับสูง คือ ตำแหน่งเลขาธิการ สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นเลขานุการในตำแหน่งของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และคณะกรรมการ ในตำแหน่งของศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ด้วย ซึ่งต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ ต่อการทำงานของคณะกรรมการ ในการนำนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติ การติดตามประเมินผลการทำงาน ของหน่วยงานต่างๆ ที่ร่วมกันประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด มีข้าราชการในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทำงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อปราบปรามยาเสพติด ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้กรอบการทำงานของสำนักงานต้นสังกัด โดยทั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้สัมภาษณ์สามารถนำเสนอรายละเอียดได้ดังนี้

บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ตามนโยบายของรัฐบาล ในช่วงเริ่มแรก นั้น การดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในช่วงประมาณ ก่อนปี 2519 ได้มีการปราบปรามในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ป.ป.ส.) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายหรือแผนงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ

ลิขิต (2528) อติตรองเลขาธิการ ป.ป.ส. อธิบายไว้ว่า ในช่วงเริ่มต้น พ.ศ. 2519 โดยในสมัย นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสนใจในการแก้ปัญหายาเสพติด

เป็นพิเศษ และกำหนดให้ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญ จึงพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพในการทำงานด้านการแก้ไขปัญหาเสพติด จึงได้มอบแนวนโยบายไว้เพื่อดำเนินการ กล่าวคือ

1) จัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีฐานะเทียบเท่ากรมขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อประสานงานและควบคุมการดำเนินงานด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้มีความคล่องตัวในการทำงาน และมีประสิทธิภาพ

2) หน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ต้องมีเชี่ยวชาญ คือมีอำนาจเต็มที่ ที่จะสามารถดำเนินการใดๆ กับผู้กระทำความผิดกฎหมายเสพติด เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเสพติดได้ประสบผลอย่างแท้จริง

3) สรรหาบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ และมีความซื่อสัตย์ สุจริต มาดำรงตำแหน่งงานที่มีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยหน่วยงานมีอำนาจในการควบคุมและปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

4) เป็นหน่วยงานที่สามารถ ถ่วงดุลย์ อำนาจ ระหว่างหน่วยปราบปรามยาเสพติดอื่นๆ มิให้เกิด การสร้างอาณาจักรหรืออิทธิพล ขจัดปัญหาการทุจริตในวงการยาเสพติด ให้หมดสิ้นไป

จากแนวนโยบาย ทั้ง สี่ข้อ ข้างต้น เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2519 ก็ได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ป.ป.ส.” มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและปฏิบัติงาน ธุรการอื่น ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้แบ่งส่วนราชการ ณ ขณะนั้นเป็น 7 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองนโยบายและวางแผน กองการต่างประเทศ กองสารนิเทศ กองสืบสวนสอบสวนและปราบปราม กองนิติการและพิสูจน์หลักฐาน กองประสานงานและตรวจสอบ ตาม กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 เป็นที่มาของ บทบาท หน้าที่ ของสำนักงาน ป.ป.ส. ในยุคเริ่มต้น

บทบาทด้านการเป็นศูนย์กลางการข่าว

ในบทบาทด้านนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ได้เน้นหนักเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นหน่วยงานที่สามารถสนับสนุนข้อมูลข่าวสารให้กับหน่วยงานข้างเคียงได้ และเพื่อให้สามารถ

ประเมินสภาพการณ์ของปัญหาในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างถูกต้อง ดังผู้ทรงคุณวุฒิให้ทัศนะไว้ว่า “ป.ป.ส. ถูกกำหนดบทบาท คือ เป็น ศูนย์กลางด้านการข่าว เป็นหน่วยประสานการปราบปรามยาเสพติด เนื่องจากแต่ละหน่วยต่างคนต่างทำ มีการคอร์รัปชัน เป็นการคานอำนาจ” จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า สำนักงาน ป.ป.ส. มีการทำงานด้านการปราบปรามยาเสพติดในเชิงของการเป็นหน่วยปฏิบัติการด้านการข่าว และปราบปรามยาเสพติด ด้วย โดยมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายได้ด้วยตัวเอง สามารถสืบสวน หาข่าว จับกุม ซึ่งทำให้สำนักงาน ป.ป.ส. ในช่วงอดีต สามารถสร้างความยอมรับจากหน่วยงานข้างเคียงมาได้จนถึงปัจจุบัน การเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะมีความสำคัญมากต่อการทำงานด้านการข่าวเพื่อปราบปรามยาเสพติด ซึ่งตรงนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. ได้พยายามจัดระบบการเก็บรักษาข้อมูล ข่าวสาร อย่างเป็นระบบ ซึ่งหน่วยงานอื่นๆ อาจยังมีระบบการจัดเก็บ การค้นหาหรือใช้ประโยชน์ที่ดีไม่เท่าที่ควร

นอกจากนั้นการทำงานของสำนักงานป.ป.ส. ด้านปราบปรามยาเสพติด ยังทำงานในลักษณะของการเป็นแม่แบบ หรือแบบอย่าง ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านหนึ่ง ได้อธิบายให้เห็นถึงบทบาทสำนักงานป.ป.ส. ในขณะนั้นว่า “บทบาทอีกอันหนึ่ง คือ เราตั้งใจจะทำงานให้เป็นแม่แบบในการทำงานด้านการจับกumnักค้ารายสำคัญ ให้กับหน่วยงานอื่น ฉะนั้นเราจึงทำงานในเชิงการเน้นแบบครบวงจร เริ่มจากการได้ข่าว หาข่าว พิสูจน์ทราบข่าว มีการหาข้อมูลต่างๆ มีการสืบสวนหาข่าว การสืบสวนสะกดรอย มีการอำพราง เป็นระบบทุกอย่าง และมีการนำข่าวสารมาวิเคราะห์เก็บข้อมูล ทั้งระบบการข่าวและระบบการสืบสวนจับกุมของเราเป็นระบบครบวงจรทั้งหมด ในอดีตที่เราทำมา ที่เน้นว่าอยากให้ เป็นแม่แบบแก่หน่วยงานอื่นแล้ว ปรากฏว่าได้ผล”

เห็นได้ว่า การสืบสวน จับกุม ทำงานแบบครบวงจรได้ทำให้ สำนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทส ด้านปราบปรามยาเสพติดที่เด่น และสามารถนำประสบการณ์ข้อดีข้อเสีย กฎหมายต่างๆ มาปรับใช้ในการทำงานเพื่อให้เป็นรูปแบบและกรณีศึกษาให้กับหน่วยงานอื่นๆ ด้วย

ทั้งนี้ ในการทำงานในระยะแรก สำนักงาน ป.ป.ส. ได้วางแนวทางในการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด โดยมีหน่วยปราบปรามยาเสพติดต่างประเทศ ให้การสนับสนุน เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนการอบรมเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงาน อย่างถูกต้อง มีรูปแบบการทำงาน ที่เป็นระบบ การเก็บรวบรวมข่าวสารที่เป็นระบบ สามารถค้นหาได้สะดวก และครบถ้วน เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนต่อไปในภายหน้า

บทบาทในการเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด

การที่สำนักงานป.ป.ส. ถูกกำหนดให้มีบทบาทในการเป็นหน่วยงานกลาง มีผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายไว้ว่า “เราต้องทำให้เขาเข้าใจว่าเราเป็นหน่วยงานกลาง ในการแก้ไขปัญหาเสพติดไม่ได้มีแต่งานปราบ แต่มีงานด้านอื่นด้วย เพราะฉะนั้นเราต้องเป็นกลาง เป็นหน่วยนโยบายคอยชี้แนะในทางที่ถูกต้อง สิ่งเดียวที่จะช่วยได้คือ เป็นครูเขาให้ได้” เป็นการเน้นย้ำ บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. จากผู้บริหารของสำนักงาน ป.ป.ส. ในอดีต ซึ่งได้พยายามปลูกฝังความเป็นองค์กรกลาง ในการแก้ไขปัญหาเสพติดซึ่งมีงานในหลายๆ ด้าน ที่ สำนักงาน ป.ป.ส. ต้องดำเนินการ เช่น ด้านบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ด้านป้องกัน ด้านควบคุมพืชเสพติด เป็นต้น

อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานกลางในการคานอำนาจ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในประเทศ ดังผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรับราชการมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง สำนักงาน ป.ป.ส. ได้ให้ทัศนะอธิบายการทำงานของสำนักงานป.ป.ส. ในบทบาทด้านปราบปรามยาเสพติดในช่วงอดีตไว้ว่า “ในสำนักงาน ป.ป.ส. ส่วนที่ทำงานด้านปราบปรามมีอยู่ 2 ส่วน คือ กองสืบสวนและปราบปราม กับ กองประสานงานและตรวจสอบ ซึ่งในปัจจุบัน คือ สำนักปราบปรามยาเสพติด โดยบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ในช่วงนี้เป็นการทำงานในฐานะหน่วยปฏิบัติ ทำทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ ทำงานแบบเบ็ดเสร็จตั้งแต่ต้นนโยบาย การประสานงาน การปฏิบัติการจับกุม การสืบสวนสอบสวน การเป็นพยานศาล ซึ่งลักษณะการทำงานก็ทำเช่นเดียวกับตำรวจ แต่อาจจะถูกมองว่าเป็นการทำงานที่ต่างคนต่างทำ ตำรวจก็จับ ป.ป.ส. ก็จับ เหมือนกัน เป็นยุคการก่อตั้งหน่วยงานใหม่ๆ และรัฐบาลต้องการให้เป็นหน่วยงานอ่องอวล คานอำนาจ เพราะฉะนั้นบทบาทที่ถูกกำหนดมาในช่วงแรกๆ นั้น กำหนดให้เป็นหน่วยปฏิบัติเป็นหลัก”

บทบาทด้านการเป็นหน่วยงานประสานงาน

บทบาท หน้าที่ ของสำนักงาน ป.ป.ส. ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งหน่วยราชการ องค์กรเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลเป็นไปอย่างสัมฤทธิ์ผล สำนักงาน ป.ป.ส. ต้องดำเนินการประสาน ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ ทั้งนี้ตามที่มี คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือ ป.ป.ส. ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการ มีเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นเลขานุการ และมี คณะกรรมการ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือสั่งการให้ หน่วยงานที่รับผิดชอบถือไปปฏิบัติ

ดำเนินการ บทบาทสำนักงาน ป.ป.ส. ก็จะเป็นผู้ติดตาม ตรวจสอบ สนับสนุน ทั้งในด้านงบประมาณ อบรมบุคลากร ช่วยเหลืออุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนด้านการข่าวและวิชาการ เป็นต้น

ในการทำงานของสำนักงาน ป.ป.ส. ในระยะเริ่มแรก ต้องประสบกับความกดดันจากหลายๆด้านเช่นความเข้าใจของหน่วยงานอื่นๆที่ทำงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้กล่าวว่า “ การทำงานในระยะแรกตำรวจไม่ค่อยพอใจเพราะคิดว่า เป็นหน่วยที่มาแกล้งแย่ง ขวางทางเขา ระยะแรก ตำรวจ ไม่ค่อยให้ความสัทธิธา ต้องใช้ระยะเวลาสร้างเนื้อสร้างตัวให้เกิดความสัทธิธา ว่า หน่วย ป.ป.ส. บทบาท ป.ป.ส. ไม่ได้มาเป็นพระเอก มาช่วย ตำรวจ ทำงานด้านยาเสพติด ต้องใช้เวลานานมาก กว่า ตำรวจ จะเข้าใจ ในความตั้งใจของ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ” ซึ่งจะเห็นได้ว่า บทบาทของสำนักงานป.ป.ส. จึงต้องเริ่มจากการเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังการทำงาน คอยสนับสนุน หน่วยปฏิบัติงานหลักเช่นตำรวจ ให้สามารถทำงาน บรรลุวัตถุประสงค์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เน้นไว้อีกว่า “ บทบาทของเรา เริ่มเปลี่ยนแปลงไป แม้กฎหมายจะให้อำนาจไว้แต่เราไม่ค่อยใช้อำนาจ จะใช้ระบบการประสาน เพราะการที่เราปฏิบัติด้วยตนเอง หน่วยที่มีอำนาจโดยตรงอยู่แล้ว เช่น ตำรวจเค้าอาจจะมองเราเป็นคู่แข่ง ซึ่งจะเกิดปัญหาวามีหน่วยงานที่มีภารกิจเดียวกัน จะเกิดความซับซ้อน”

อีกทั้ง สำนักงาน ป.ป.ส. ยังมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนบุคลากรด้านปราบปราม ที่มีไม่เพียงพอ สำนักงาน ป.ป.ส. จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการประสานงานกับหน่วยอื่นๆ ด้วยเพื่อให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย ดังที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ อธิบาย ไว้ว่า “ อัตรากำลังที่เรามีอยู่ของกองสืบสวนและปราบปราม ตอนแรกมีอยู่ประมาณแปดสิบอัตรา” ซึ่งถือได้ว่าเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับสภาพปัญหาและพื้นที่ของประเทศที่ต้องรับผิดชอบ และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ขยายความให้เห็นถึงภาพการทำงานในขณะนั้น ไว้อีกว่า “สำนักงาน ป.ป.ส. มีอัตรากำลังไม่เพียงพอ เราจึงพยายามที่จะสร้างเครื่องมือ กลไก ให้มีกำลังมากขึ้นในการปราบปรามโดยได้ไปอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนครบาล ภูธร หรือชายแดน ให้เค้ามีโครงสร้างภายในขึ้นมาเพื่อทำงานปราบปรามยาเสพติด และขณะเดียวกันก็พยายามให้เขามีความรู้ มีขีดความสามารถในการปราบปรามยาเสพติดมากขึ้น ในเวลานั้นเรามีเจ้าหน้าที่ตำรวจมากขึ้นในการปราบปรามยาเสพติด หรือเรียกได้ว่ามีพันธมิตรมากขึ้นในกรมตำรวจ บทบาทของเราที่เกี่ยวข้องกับงานปราบโดยตรงก็เปลี่ยนแปลงไป จากการเป็น ผู้ปฏิบัติทุกเรื่อง ไปเป็นเรื่องการประสาน การกระตุ้น การเร่งรัดให้หน่วยงานในพื้นที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของตำรวจทำงาน”

จากคำกล่าวข้างต้น เภา (2522) ได้เสนอแนะไว้ว่าสำนักงาน ป.ป.ส. มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเพิ่มอัตรากำลังพลด้านการปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้การดำเนินการปราบปรามยาเสพติดมีประสิทธิภาพ ด้วย เป็นข้อเสนอแนะที่มีต่อปัญหาอุปสรรคของสำนักงาน ป.ป.ส. ในช่วงยุคเริ่มก่อตั้งสำนักงาน

จากสถานการณ์ปัญหาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไป การค้ายาเสพติดที่มีลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้น มีการทำงานเป็นเครือข่ายการค้ายาเสพติด และมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายยาเสพติด รวมถึงการนำมาตรการทางกฎหมายใหม่มาใช้กับการปราบปรามยาเสพติด ทำให้บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ในการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด เริ่มมาเน้นการทำงานเกี่ยวกับเครือข่ายการค้ายาเสพติด มีการจับกุมเครือข่ายมากขึ้น ไม่ได้เน้นเฉพาะรายย่อย มีการวางระบบฐานการข่าว พยายามให้เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารทั้งหมด โดยได้รับการสนับสนุนเครื่องมือเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบเมนเฟรมจากต่างประเทศเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการสืบสวนในลักษณะทำเป็นกรณีศึกษา (Case Study) เพื่อนำกรณีศึกษาต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว มาอบรมการสืบสวนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้หน่วยงานอื่นๆ รู้วิธีการทำงานของสำนักงาน ป.ป.ส. การกำหนดบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ช่วงระยะนี้ จึงให้น้ำหนักในการทำงานด้านการสืบสวนเกี่ยวกับนักค้ายาเสพติดรายสำคัญมากขึ้น โดยเน้นการทำงานด้านการข่าว ในระดับเครือข่ายการค้ายาเสพติด ซึ่งการทำงานด้านการข่าวเป็น หัวใจของการทำงานด้านปราบปราม นอกจากนั้นได้มีการกำหนดบทบาทในการให้การกำหนดนโยบายและให้การสนับสนุน ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ดูแลปัญหาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง

ผู้ทรงคุณวุฒิ อธิบาย บทบาทการทำงาน ในช่วงนี้ไว้ว่า “ เริ่มขยายเครือข่ายปฏิบัติการไปต่างจังหวัด มีการสืบสวนในระดับเครือข่ายการค้ายาเสพติดในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นระยะที่ยาวนานเป็นสิบปี ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายการค้าเฮโรอีน เครือข่ายการค้าฝิ่นและเครือข่ายการค้ากัญชา ระยะนี้เป็นระยะที่สามารถจับกุมเครือข่ายได้มากพอสมควร แต่ไม่มากนัก และเป็นจุดหักเหที่ศึกษากฎหมาย และนำกฎหมายใหม่ ๆ มาใช้”

ในช่วงปี พ.ศ. 2534 มีการปรับปรุง พัฒนาทางด้านกฎหมาย มีการนำกฎหมายใหม่ ๆ มาใช้ เช่น มาตรการสมคบ กฎหมายยึดทรัพย์สิน การปฏิบัติงานจึงเป็นไปตามจุดหักเหของกฎหมายใหม่ ๆ และยังมีแนวทางการพัฒนาการทำงาน โดยขยายเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. โดยการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในหน่วยงานต่างๆ เช่น ทหาร กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต มากขึ้นเพื่อเป็นกำลังในการปราบปรามยาเสพติด

บทบาท ของ สำนักงาน ป.ป.ส. ในช่วงระยะนี้ เห็นได้ว่ามี ปัจจัย องค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็น ปรากฏ ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ อธิบาย ไว้ว่า “ บทบาท สำนักงาน ป.ป.ส. เดินมา ถูกทางแล้ว และคิดว่าอนาคต น่าจะเดินทางไป ได้ถูก ที่มองว่าเราไม่ใช่พระเอก แต่เป็นผู้ช่วยพระเอก เช่น ถ้าเราเป็นพระเอกเอง งานด้านปราบปราม ยกตัวอย่าง มีกำลังพล ๑๐๐ คน เราก็ไม่สามารถทำงานได้ ถ้าเราเป็นผู้ช่วยพระเอก เราก็ช่วยสนับสนุน ส่งเสริม ดำรวจ ทหาร และหน่วยข้างเคียง เช่น สรรพสามิต ศุลกากร ลองคิดดูซิ มีกี่มือก็ไม้ เราสามารถปราบปรามยาเสพติด ได้มากขึ้นงบประมาณเมื่อก่อน มีประมาณ ๓๐๐ ล้าน ปัจจุบัน มี ๔๘๐๐ ล้าน เราสามารถสนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ มาช่วยทำงาน ”

บทบาทของสำนัก ป.ป.ส. ในยุคปัจจุบัน

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายในการประกาศสงครามกับยาเสพติด ส่วนราชการต่างๆเข้ามามีบทบาทขับเคลื่อนการทำงาน มีการกำหนดการทำงานที่ชัดเจน โดยมีการกำหนดให้กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด เป็นเจ้าภาพการทำงานด้านการปราบปราม การสกัดกั้นตามแนวชายแดนก็กำหนดให้ตำรวจและทหารเป็นเจ้าภาพ ส่วนยุทธศาสตร์การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ก็มอบให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่ดูแล งานด้านการป้องกันก็มีกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ดูแล ส่วนงานด้านการบำบัดรักษาผู้เสพผู้ติดยาเสพติดก็มีกระทรวงสาธารณสุขเป็นเจ้าภาพ มีการกำหนดเจ้าภาพไว้หมดแล้ว ดังนั้นจากการที่สำนักงาน ป.ป.ส. เคยเป็นเจ้าภาพทั้งหมด ก็เปลี่ยนบทบาท ถูกกำหนดให้มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกและเป็นผู้สนับสนุนในเชิงการบริหารจัดการ รวมถึงเรื่องการข่าวและเป็นหน่วยกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบาย วางแนวทางการทำงานให้กับหน่วยงานต่างๆ รวมถึงสนับสนุนหน่วยงานพันธมิตรโดยการจัดสรรงบประมาณการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด ซึ่งต้องมีการกิจเป็นหน่วยของการประสานนโยบายและแผน หน่วยประสานการปฏิบัติงานหน่วยสนับสนุนข้อมูลข่าวสารและวิชาการ หน่วยปฏิบัติสำหรับงานด้านประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด งานบริหารโครงการที่มีลักษณะเป็น (Pilot Project) และงานตามภารกิจที่กฎหมายระบุให้สำนักงานป.ป.ส. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ หน่วยงานพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศและภูมิภาค หน่วยงานในการควบคุมตรวจสอบและกำกับ ตลอดจนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หน่วยงานกลางในการประสาน กำกับ ดูแล และให้ความเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะด้านงบประมาณป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศ โดยมีศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะ

ยาเสพติด (ศตส.) เป็นกลไกในการทำงานแบบบูรณาการ คือร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ตามนโยบายของรัฐบาล ในการเร่งรัดการแก้ปัญหายาเสพติด

บทบาทในปัจจุบันของ สำนักงาน ป.ป.ส. มีผู้ทรงคุณวุฒิ กล่าวไว้ คือ “ ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (ศตส.) ถือเป็นโครงสร้างลํารองในการทำงานด้านยาเสพติด ซึ่งบทบาทของ ศตส. ก็เหมือนบทบาทของคณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่มีความคล่องตัวในการทำงานมากกว่า เป็นศูนย์เฉพาะกิจที่มาเป็นพี่เลี้ยงของหน่วยงานต่างๆในการที่จะเร่งรัดการทำงานในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จนกว่าปัญหาเร่งด่วนจะคลี่คลาย ซึ่งถ้าปัญหาหรือสถานการณ์คลี่คลายแล้วก็อาจกลับมาสู่การทำงานปกติ ซึ่งบทบาทของ ศตส. ควรเป็นบทบาทของคณะกรรมการ ป.ป.ส. แต่เนื่องด้วยการทำงานของ ป.ป.ส. ติดอยู่กับระเบียบราชการค่อนข้างมาก ทำให้ความคล่องตัวสู่ ศตส. ไม่ได้ ดังนั้นหากในอนาคตปัญหาไม่รุนแรงแล้ว ศตส. ก็อาจสลายตัวไป แล้วบทบาทสำนักงาน ป.ป.ส. ก็ค่อยๆกลับสู่สถานะปกติ เป็นหน่วยงานในการกำหนดนโยบาย กระตุ้นประสานงาน สนับสนุน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ตั้งแต่แรกเริ่ม ”

แม้ในปัจจุบันบทบาทของคณะกรรมการ ป.ป.ส. อาจถูกมองว่าลดน้อยลง เนื่องจากมีกลไกการทำงานของ ศ.ต.ส. มาเป็นตัวหลักในการทำงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่สำนักงาน ป.ป.ส.เองก็ยังคงมีบทบาทในการสะท้อนปัญหายาเสพติด ขึ้นมาสถานการณ์ปัญหา นำเสนอ นโยบาย มาตรการและกลไกการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ต่อ ศ.ต.ส.เพื่อใช้กำหนดนโยบายการทำงาน และยังคงทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ (Implement) และร่วมอำนวยการ ประสานงาน กำกับ ติดตามการปฏิบัติตามนโยบาย ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อหาหนทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ทัศนะ ไว้ว่า “ป.ป.ส. ด้อยลง เพราะตามแผน นโยบาย แต่การทำงานจริง มิได้ด้อยลง เน้นยุทธศาสตร์ด้านข่าว”

นอกจากนั้นทิศทางในอนาคต จะมีการผลักดันให้หน่วยต่างๆ สามารถของบประมาณแก้ไขปัญหายาเสพติดเองได้ และสำนักงานป.ป.ส.จะเป็นหน่วยกำหนดนโยบายกว้างๆ ให้หน่วยต่างๆปฏิบัติตาม และสำนักงาน ป.ป.ส. จะเป็นผู้ติดตามการทำงาน โดยสำนักงาน ป.ป.ส. ได้ขยายโครงสร้างการทำงานเพื่อรองรับ แผนนโยบายการประสานงาน สนับสนุน ให้กับหน่วยงานอื่นๆ ได้สะดวกยิ่งขึ้น จากโครงสร้างของสำนักงานเดิม ที่มี สำนักงาน ป.ป.ส. ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพียง 4 สำนักงานในต่างจังหวัด ปัจจุบัน ได้ขยายโครงสร้าง

สำนักงานเป็น 9 ภาค และกรุงเทพมหานคร (สำนักป.ป.ส. ภาค 1-9 และสำนัก ป.ป.ส. กทม.) ตามโครงสร้างของสำนักงานตำรวจ (ตำรวจภูธรภาค 1-9 และตำรวจนครบาล) ซึ่งทำให้ สำนักงาน ป.ป.ส. สามารถ ดำเนินงานให้ใกล้ชิดพื้นที่มากขึ้น และเป็นการประหยัดทรัพยากรในการทำงานได้เป็นอย่างมาก เพื่อให้บรรลุบทบาทในการประสานงาน สนับสนุน ให้กับหน่วยงานต่างๆ ในระดับพื้นที่มากขึ้น

อีกทั้ง ปัจจุบันบทบาทการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีการเน้นการประสานงานกับหน่วยงานระหว่างประเทศมากขึ้น เพื่อดำเนินการในด้านการข่าว การทำลายเครือข่ายยาเสพติดระหว่างประเทศ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าประสบความสำเร็จในแง่ของความร่วมมือในการประสานงานด้านปราบปราม หรือ จับกุมนักค้ายาเสพติด เป็นอย่างมาก เช่น การประสานระหว่างหน่วยปราบปรามยาเสพติด ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศสิงคโปร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

บทบาทของข้าราชการพลเรือนในฐานะเจ้าพนักงานป.ป.ส.

จากที่ได้กล่าวข้อมูลบทบาทภาพรวมของสำนักงาน ป.ป.ส. มาแล้ว สามารถมองภาพการทำงานด้านการปราบปราม ของข้าราชการในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. เนื่องจากลักษณะการทำงานของข้าราชการพลเรือน ในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. มีลักษณะการทำงานที่มีความพิเศษ แตกต่างจากการทำงานของข้าราชการพลเรือนทั่วไป ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถในหลายด้าน เช่น ความรู้ด้านการข่าว ด้านการสืบสวน การบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น ในระยะเริ่มต้นของ สำนักงาน ป.ป.ส. บุคลากรส่วนหนึ่งซึ่งโอนมาจากส่วนราชการอื่น คือ กรมประมวลข่าวกลาง หรือ ปัจจุบัน คือ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์การทำงานด้านการข่าว เทคนิคการสืบสวนทางลับ ได้มาเป็นเสมือนพี่เลี้ยงให้กับบุคลากรที่บรรจุรับราชการใหม่ และได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป.ป.ส. บุคคลเหล่านี้ได้มีบทบาทสำคัญต่อการทำงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส. ในยุคเริ่มต้น ด้วยการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การทำงานด้านการข่าว การสืบสวน รวมไปถึงการปลูกฝังค่านิยม อุทิศตนในการทำงาน และบุคลิกภาพให้แก่เจ้าพนักงานป.ป.ส. รุ่นต่อๆมาด้วย เพื่อให้มีคุณลักษณะพิเศษ ในการเป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม อย่างน่าภาคภูมิใจในการทำงานด้านการปราบปรามยาเสพติด ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นยังได้นำหลักสูตรการฝึกอบรมต่างๆ ทั้งของตำรวจ ทหาร หน่วยปราบปรามยาเสพติดต่างประเทศ มาปรับปรุงรูปแบบ ผสมผสาน ใช้ใน

การทำงานของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดในช่วงของยุคแรกเริ่มด้วย และเป็นการวางแนวทางการทำงานปราบปรามยาเสพติด ต่อมาภายหลังได้เป็นอย่างดี

ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้อธิบายในประเด็น ข้างต้น ในหลายทศนะ ซึ่งผู้วิจัย ขอนำมากล่าวให้เห็น และสะท้อนบทบาทของผู้ทำงานอยู่เบื้องหลังของชื่อเสียงของสำนักงาน ป.ป.ส.ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่ง คือ “เพราะเราได้รับการอบรมมาจากหน่วยงานพลเรือนกับตำรวจ เราได้รับการอบรมจากสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานพลเรือนและในขณะเดียวกันเราก็ได้รับการอบรมจากตำรวจ เราก็นำวิธีการทำงานของพลเรือน ตำรวจ ทหาร มาประยุกต์ ดังนั้นเราได้เปรียบคนอื่น เพราะหน่วยงานเรตั้งที่หลัง เราก็อาจุดบกพร่อง จุดดีของคนอื่นมาวิเคราะห์แล้วนำมากำหนดเป็นวิธีการของเรา ดังนั้นระบบการข่าวของเราดีมาก เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานอื่นๆ”

“ถ้าเทียบเรากับฝรั่ง คนไทยเหนือกว่าฝรั่ง ในการสืบสวนคนไทยเหนือกว่า ฝรั่งหลายเท่า แต่ฝรั่งอาจจะเครื่องมือทันสมัยช่วย ความสามารถเฉพาะตัวคนไทยดีกว่า” เราเอาตำราของฝรั่งมาสอนคนไทย โดยเราเลือก แต่สิ่งที่ดีมาสอน” “ถ้าเทียบกับหน่วยในประเทศ เราดีกว่า เราต้องรับความจริง ว่า เราอ่อนตรงไหน ด้อยตรงไหน ไม่เหมือนบางหน่วย มีแต่เรื่องลับ ขับรถไปซื้อ กล้วยแขกยังลับ ลับทุกเรื่อง ลับฉิบหาย”

“เพราะต้องทำงาน ในลักษณะเข้าไปฝังตัวเพื่อหาข่าว ในสถานที่ของเป้าหมายเพื่อสืบสวน บางคนต้องทำงานสืบสวน ในลักษณะที่ต่ำกว่าวุฒิการศึกษา เช่น เป็นกุ๊ต ยักของ พนักงานขน กระเป๋้า”

“เราทำงานแบบ ปิดทองหลังพระ ไม่โชว์ตัว”

“ความภูมิใจ อยู่กับการปลุกฝัง ความซื่อสัตย์ ปิดทองหลังพระ Need TO Know คือ รู้ในสิ่งควรรู้ในระดับหนึ่ง เป็นแนวความคิดของ เจ้าหน้าที่ ที่มาจากกรมประมวลข่าวกลางในสมัยอดีต”

“เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ทุกคน ต้องรู้จักการประสานงานทุกรูปแบบ ไม่ว่าทางเปิด ทางลับ ต้องทำให้ได้หมด ต้องรู้จักการมีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จากหน่วยข้างเคียง รู้จัก

องคาพยพของหน่วยงานอื่น ขณะเดียวกัน ก็ต้องค้นคว้า หาความรู้ด้านเทคนิค วิธีการของเราเอง รอบรู้ อดทน เฉลียว ไม่ไขว่คว้าทั้งหมด”

“สิ่งสำคัญ คือความอดทน เช่น สมมุติไปฝึกนักค่ายาเสพติด ถ้าคิดแต่จะเลิก เพราะไม่มีอะไร แต่ถ้าวอกอีกซัก สองชั่วโมง มันเกิดเหตุการณ์อื่นขึ้นมา เหตุการณ์ตรงนั้นอาจพาเราไปสู่การจับกุม”

“ต้องละเว้นความชะล่าใจ หรือประมาท เป็นหัวใจของเจ้าหน้าที่ด้านปราบ”

ลักษณะการทำงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส.ในฐานะข้าราชการพลเรือนจะมีความสัมพันธ์กันระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้องใกล้ชิดกว่า เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่เป็นตำรวจ ทหาร เนื่องจากตำรวจ ทหาร ถูกควบคุมกำกับด้วยชั้นยศและตำแหน่งงาน ซึ่งความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดนั้นทำให้การวางแผนการกำหนดแนวทางการทำงานมีความชัดเจนซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของการทำงาน ซึ่งควรคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีนี้ไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด

ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ทัศนะไว้ว่า “ความแตกต่างที่ชัด ถ้าอยู่ในสายของตำรวจ สายการบังคับบัญชาจะยาว มันถูกควบคุมกำกับด้วยชั้นยศและตำแหน่งงาน แต่พลเรือนเราจะถูกกำกับโดยผู้บังคับบัญชา เหนือชั้นขึ้นไปตำแหน่งเดียว เพราะฉะนั้นเท่าที่ประสบมาอยู่ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ลูกงานหรือตำแหน่งหัวหน้างาน มันจะเป็นอิสระในการวางแผนร่วมกันระหว่างหัวหน้ากับลูกน้อง ตรงนี้จะมีความสัมพันธ์ ความผูกพัน ในการที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ในการที่จะวางแผน หรือกำหนดแนวทางการทำงานซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จ”

คุณลักษณะของบทบาทเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด

เห็นได้ว่าการทำงานในบทบาทเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องมีหน้าที่ ในการสืบสวนหาข่าวสารด้านยาเสพติด ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ มีวิธีการทำงานแตกต่างจากงานข้าราชการพลเรือนอื่นๆ และจะต้องได้รับการฝึกอบรม เป็นพิเศษ มีลักษณะเฉพาะตัว หรืออาจเรียกว่าเป็น “นักการข่าว” หรือ “นักสืบ” เป็นคุณลักษณะในการทำงานหาข่าวในทางลับ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้คำอธิบายในประเด็น ข้างต้น ไว้ได้อย่างน่าสนใจ ถึงคุณลักษณะที่สำคัญ และสะท้อนภาพการทำงานในลักษณะพิเศษ ด้านการสืบสวน หาข่าวได้เป็นอย่างดี

“นักการข่าวกับนักสืบ ไม่เหมือนกัน จะต่างกัน นักการข่าว หัวจะโต เพราะใช้สมองคิด ตาโต มองกว้าง ปากจู๋ คือพูดน้อย นี่ก็ลักษณะนักการข่าว ถ้าไม่อ้าปากคนก็ไม่รู้หรือกว่าเราๆ หรือไม่รู้ ผกกติไว้ว่าการทำงานด้านสืบสวนปราบปราม การข่าวต่างๆ “กินเป็นทะเล น้บบนภูเขา หลับง่าย ตื่นยาก”

จากคำกล่าวข้างต้น สามารถอธิบายคำจำกัดความไว้อย่างน่าสนใจ แสดงเห็นลักษณะพิเศษที่สมควรต้องพัฒนาทักษะ กล่าวคือ **กินเป็นทะเล** คือการดักดวงความรู้ ให้มากที่สุด เหมือนน้ำซัดเข้าหาหาด อ่านหนังสือทุกวัน ทุกประเภท ชักวันหนึ่ง ดึงมาใช้ประโยชน์ได้ **น้บบนภูเขา** คือ เมื่อเราเติบโต สูงขึ้น ตอนเราเป็นเด็กเห็นสิ่งใดที่ไม่ถูกต้อง เราโตขึ้นไปก็อย่าไปทำ และต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองไกลๆ ไม่ใช่มองแค่หน้าประตู ต้องมี สัมผัสที่หก คือประสบการณ์ของเรา สิ่งที่ผ่านมา มันสามารถเตือนเราได้ ทำให้เราคาดการณ์อนาคตได้ **หลับง่าย** คือ คนเราต้องพักผ่อน ร่างกายไม่ใช่เครื่องจักร ต้องพักผ่อนเมื่อมีโอกาส **ตื่นยาก** คือ นิ่ง นักสืบต้องนิ่ง ไม่ตื่นตระหนกกับเหตุการณ์ ต้อง คิด วิเคราะห์ พิจารณาแยกแยะสิ่งต่างๆ ให้ดีเสียก่อน

ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้เข้าใจ สภาพ บทบาท ของ เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด ในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. ได้เป็นอย่างดี ซึ่งทั้งหมดได้หล่อหลอม ให้การทำงาน ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ ที่เข้าใจและเห็นความสำคัญของหน่วยงานนี้ และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการทำงานแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเต็มที่

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. และบทบาทของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานปราบปรามยาเสพติดแล้ว จะเห็นได้ว่า บทบาทที่สำคัญของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. สามารถแบ่งออกเป็น 2 บทบาท ใหญ่ ๆ คือ บทบาทด้านการบังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด กับ บทบาทด้านการประสานงานสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานข้างเคียง สามารถชี้ประเด็น ข้อมูล และวิเคราะห์ ได้ดังนี้

ส่วนที่ 3 บทบาทของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในด้านการบังคับใช้กฎหมายและบทบาทด้าน การประสานงานเพื่อสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานข้างเคียง

ในส่วนที่สาม นี้ สามารถวิเคราะห์บทบาทของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ได้ สองด้าน ด้วยกัน คือ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. และอีกด้านหนึ่ง คือ บทบาทด้านการประสานงานเพื่อสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานข้างเคียง ซึ่งทั้งสองบทบาท เป็นบทบาทที่ได้แสดงออกตามหน้าที่ของข้าราชการพลเรือน ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรง

ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

กลไกการทำงานของสำนักงานป.ป.ส.ที่สำคัญคือ เจ้าพนักงานป.ป.ส.ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งนอกจากจะมีบทบาทในการเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายยาเสพติดแล้ว ยังมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดของหน่วยงานอื่นๆ อีกด้วย แม้ ในอดีตการให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่บังคับกฎหมายจะยึดติดอยู่กับยศและเครื่องแบบ ส่วนใหญ่ตำรวจจะถูกผูกขาดให้เป็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอยู่ฝ่ายเดียว แต่หลังจากที่มีกฎหมายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 แล้ว หน่วยงานข้าราชการพลเรือนอื่นๆ ก็เริ่มมีเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายของตนเอง เช่น กรมป่าไม้ กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต ทำให้สังคมเริ่มยอมรับบทบาทการเป็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายของข้าราชการพลเรือนมากขึ้น ซึ่งมีข้อดีในลักษณะบางอย่างที่แตกต่างจาก ทหาร หรือ ตำรวจ เช่น การเข้าหรือปรับตัว กับพื้นที่การทำงาน การทำงานในสิ่งตกต่ำกว่าฐานะของตน การไม่ชอบแสดงตน เป็นต้น และนอกจากนั้นการสร้างควมน่าเชื่อถือยังเกิดจากการทำงานของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่ปฏิบัติอย่างตั้งใจและตรงไปตรงมาอีกด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ทัศนะในด้านการบังคับใช้กฎหมาย ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ไว้หลายทัศนะว่า “เมื่อมีการจับกุมแล้ว มักไม่มีการวิ่งเต้น ไม่มีการช่วยเหลือ และเบิกความเป็นพยานในชั้นศาลตามข้อเท็จจริง การทำงานจึงได้รับความร่วมมือเป็นที่ยอมรับอย่างดีจากทุกฝ่าย ทั้ง อัยการและศาล รวมถึงประชาชนด้วย”

“ในการนำพลเรือนมาทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด สิ่งแรกคือเราไม่มีรูปแบบสวมไม่เหมือนตำรวจที่มีรูปแบบ ในระยะแรก เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเข้าใจ ที่จะมองว่าเป็นนักสืบ เพราะฉะนั้น แนวคิดรุ่นแรก ถูกปลุกฝัง ว่าเก็บตัวๆ”

“ในยุคที่อยู่ในงานสนาม เราได้เปรียบเพราะการทำงานในฐานะเป็นพลเรือนเราสามารถปรับตัว เข้าพื้นที่ได้”

“การใช้บัตรเจ้าหน้าที่ ถ้าเป็นประเทศตะวันตก เขาเข้าใจ เวลาแสดงบัตร ฝรั่งกลัว ยอมทุกอย่าง แต่ถ้าเป็นคนไทย ยังไม่เข้าใจ โขว์บัตร ไม่ค่อยรู้เรื่อง ไม่กลัว ถ้าใส่เครื่องแบบมา ก็จะเข้าใจ ยอมได้ง่าย”

บทบาทในการบังคับใช้กฎหมายนั้นมีกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 กำหนด อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งทำให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ทำงานได้สะดวก เป็นอำนาจในชั้นการสืบสวน จับกุม ถ้ามีการใช้อำนาจอย่างรอบคอบก็จะเป็นผลดีต่อการบังคับใช้กฎหมายและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น หากนำกฎหมายทั่วไปมาใช้ เช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอาญา ซึ่งแม้จะกำหนดหลักการและวิธีปฏิบัติเพื่อให้ครอบคลุมถึงการดำเนินคดีอาญาทุกประเภทแล้วก็ตาม แต่พฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้เปลี่ยนแปลงไปและมีความร้ายแรง สมัยใหม่สลับซับซ้อน ยิ่งขึ้น วิธีในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป และเป็นอาชญากรรมที่มีการรวมตัวเป็นกลุ่ม (Organized Crime) ที่มีทุนทรัพย์มหาศาล ซึ่งสามารถใช้สร้างอิทธิพลคุ้มครองกันตัวเองและใช้อิทธิพลครอบงำเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองได้ การใช้กฎหมายทั่วไปจึงมีข้อจำกัด ซึ่งไม่สอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์ จึงจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอาญา เพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือแก่เจ้าพนักงานป.ป.ส.ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ได้ผลเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบันที่ดีกว่า

ปัจจุบันถือได้ว่ากฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยก้าวหน้าไปมาก ซึ่งหลักการ คือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ทุกคน ซึ่งจะเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายนั้น ต้องรู้กฎหมายทุกคน จึงจะแสดงบทบาทการบังคับใช้กฎหมายของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้ใช้อำนาจดังกล่าวจะต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม และศีลธรรม ควบคู่ไปกับการใช้อำนาจด้วย ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ ด้าน

กฎหมาย ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า “กฎหมายที่มีอยู่มีอำนาจต่อการทำงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส. แล้ว แต่ปัญหา คือ การนำเอากฎหมายไปใช้ เป็นสิ่งสำคัญ ทำอย่างไรกฎหมายจะถูกนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ตรงนี้ เป็นปัญหา”

“โดยเฉพาะสิ่งสำคัญ คือ ความซื่อสัตย์ แต่ก็มิใช่ว่าจะไม่มีคนที่ ฉ้อฉล คอรัปชั่น ถ้ามีก็อยู่กับเราไม่ได้”

“การทำงานการแพร่ระบาด เราทำงานได้ผลทั่วชุมชนที่มีการแพร่ระบาดยอมรับการทำงาน ของ ป.ป.ส. ว่ามีประสิทธิภาพ และกลุ่มนักค้ามีความเกรงกลัว บางที่ตำรวจเข้าไปไม่ค่อยกลัว แต่ถ้า ป.ป.ส. เข้าไป นักค้าจะยุติในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพราะรู้ว่า ถ้าตำรวจจับ คุยกันได้ แต่ ถ้า ป.ป.ส. จับ คุยยากจึงกลัว เพราะฉะนั้นการทำงานของเรที่ซื่อสัตย์ ทำให้นักค้ากลัว และการทำงานในพื้นที่แพร่ระบาดส่งผลไปถึงการควบคุมอาชญากรรม ได้ผลตามมาด้วย เพราะปัญหายาเสพติดมีผลกระทบต่ออาชญากรรมอื่น โดยเฉพาะอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน”

อำนาจหน้าที่ ของเจ้าพนักงานป.ป.ส. ตามที่กฎหมาย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 กำหนดไว้ ทำให้การทำงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีความคล่องตัว เช่นการเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เพื่อทำการตรวจค้น เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงานป.ป.ส. สามารถเข้าค้นได้โดยไม่ต้องมีหมาย หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะไม่อาจขอลาหมายค้นจากศาลได้ทัน การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานป.ป.ส. ดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อความสะดวกและคล่องตัว ให้ทันต่อสถานการณ์ ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“ การมีบัตรเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นเสมือนใบเบิกทางในการขยายผลคดีได้ ทำให้บัตรเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่ต้องการจากเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ”

แต่การทำงานต้องมีความระมัดระวัง ต้องใช้อำนาจอย่างจำกัด ถูกต้อง และไม่กระทบหรือละเมิดสิทธิของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ซึ่ง สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีการเน้นย้ำเรื่องนี้อยู่ตลอด ได้มีการเรียกเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มาทำความเข้าใจและส่งเจ้าหน้าที่นิติกรออกไปชี้แจง ผู้ทรงคุณวุฒิ อธิบายไว้ว่า “ การใช้อำนาจต้องไม่พร่ำเพรื่อ โดยจะมีการตรวจสอบการใช้ อำนาจ แต่อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายจะให้อำนาจไว้ค่อนข้างมาก ก็ยังมีข้อสังเกตความแตกต่าง

ระหว่างข้าราชการพลเรือนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกอย่างหนึ่ง คือข้าราชการพลเรือนก็ใช้อำนาจค่อนข้างกลัว จำกัด และอยู่ในกรอบของอำนาจ”

ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญ เมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญใหม่ โดยเฉพาะบทบัญญัติเรื่อง การจับ การคุมขังและการค้น ซึ่งจะกระทำมิได้เว้นแต่มีหมายศาล ข้อบัญญัติดังกล่าวทำให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ขาดความมั่นใจ ไม่แน่ใจในอำนาจ กลัว และไม่กล้าใช้อำนาจตามกฎหมายเดิมที่เคยมีอยู่ ดังนั้น การทำงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. อาจถูกกระทบบ้าง เช่นเรื่องความคล่องตัว ความรวดเร็ว เนื่องจากเกรงว่าจะขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ปัจจุบันบทบาทการทำงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส. ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเน้นการเป็นหน่วยงานกลางด้านการข่าวยาเสพติด มากกว่าการเป็นผู้ปฏิบัติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหาเสพติด บทบาทเจ้าพนักงานป.ป.ส. ด้านการบังคับใช้กฎหมาย จึงลดลง โดยหันมาเน้นบทบาทการประสานงาน สนับสนุน หน่วยงานข้างเคียงมากขึ้น ด้วยการเป็นหน่วยสนับสนุนงบประมาณ การข่าว ซึ่งถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการประสานงานกับหน่วยต่างๆ ทั้งตำรวจ ทหาร ให้ง่ายขึ้น ส่วนในบทบาทด้านบังคับใช้กฎหมาย จึงยังต้องมีอยู่ในลักษณะของการเป็น ผู้นำในการปฏิบัติ เป็นตัวอย่าง เป็นแนวทางการทำงานในด้านการปราบปรามยาเสพติดให้หน่วยงานอื่น ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน หรือ ร่วมมือกันให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เบาบางลง จนถึงสามารถควบคุม สถานการณ์ได้

ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้ทัศนะในการเป็นหน่วยนำการปฏิบัติ ไว้ว่า “การสืบสวนสารเคมี หน่วยงานอื่นไม่ทำ ป.ป.ส. ทำ การสืบสวนสารคาเฟอีน ที่ใช้ในการทำส่วนผสมอัดเม็ดยาบ้า เราสามารถจับได้หลายเคส จนสามารถ ผลักดันให้มีการควบคุมสารคาเฟอีนทั่วประเทศ หน่วยอื่นก็เริ่มหันมาสนใจสารเคมี เป็นต้น”

ในการบังคับใช้กฎหมาย ด้านยาเสพติด เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย โดยที่การลักลอบกระทำความผิดกฎหมายยาเสพติด เป็นเครือข่าย มีความซับซ้อน จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ใหม่ ที่สามารถใช้ป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ส. ได้พยายามผลักดัน กฎหมายต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันปราบปราม

ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีเครื่องมือทางกฎหมาย ไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการประสานงานเพื่อสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติดกับหน่วยงานข้างเคียง

บทบาทในด้านนี้สามารถวิเคราะห์ได้จากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนเกินกว่าที่หน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งจะสามารถแบกรับภาระในการปราบปรามยาเสพติดไว้แต่เพียงหน่วยงานเดียว การปราบปรามยาเสพติดจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยปราบปรามยาเสพติดโดยตรง หรือหน่วยสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด หน่วยปราบปรามยาเสพติดของประเทศต่างๆ เป็นต้น การประสานความร่วมมือจึงจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะทำให้การปราบปรามยาเสพติดบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น บทบาทการประสานงาน ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงเป็นบทบาทที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีควบคู่ไปกับบทบาทด้านปราบปราม หรือการบังคับใช้กฎหมาย

โดยที่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 กำหนดให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันปราบปรามและการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติเป็นส่วนรวม โดยเฉพาะความรับผิดชอบในการปราบปราม เริ่มตั้งแต่ในชั้นสืบสวน สอบสวนและการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อส่งเสริมให้การปราบปรามยาเสพติดบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องทราบรายละเอียดทุกขั้นตอน โดยทั้งนี้ได้กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้ร่วมประสานงานกับเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบอย่างใกล้ชิดเพื่อสนับสนุนการทำงาน รัฐบาลซึ่งเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้ประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2537 ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการประสานงานให้กับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

นอกจากการประสานงานตามแนวทางที่ระเบียบดังกล่าวข้างต้นวางไว้แล้วการปฏิบัติงานด้านการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังอาศัยการประสานงานในช่องทางอื่นๆอีก ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานอย่างเป็นทางการระหว่างหน่วยงานผู้ปฏิบัติ ด้วยกัน โดยผ่านทางช่องทางของหน่วยงานนั้นๆ ตามระเบียบ ขั้นตอนในแต่ละหน่วยงานกำหนดไว้ และยังมีการประสานงานอย่างไม่เป็นทางการ โดยผ่านทางช่องทางของเจ้าหน้าที่ ที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งเกิดจากความคุ้นเคยในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีความไว้วางใจต่อกัน เพราะการทำงานการข่าว การ

สืบสวนทางลับ จำเป็นจะต้องมีการรักษาความลับ ระวังมิให้ข่าวสารรั่วไหล อันจะมีผลกระทบต่อการทำงาน ซึ่งประเด็นนี้ เป็นการประสานงาน ที่อาจจะต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างความเชื่อมั่นดังมี ทศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ว่า “ไม่นำข้อมูล เข้า หรือให้ข่าวสารไม่ครบถ้วน ขาดความจริงใจ การตั้งชั้นความลับไว้สูง จนดูข้อมูลไม่ได้ แต่สามารถดูของ ปปส.ได้ ขาดการตรวจสอบ บางครั้งมีข่าวสารรั่วไหล”

จากผลการศึกษา โดยสรุปพบว่า การเป็นข้าราชการพลเรือน มีความได้เปรียบในการทำงาน เนื่องจากสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลและพื้นที่ได้ง่าย เพราะไม่ติดกับชั้นยศมากนัก และได้ความเชื่อถือจากหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นศาล อัยการและตำรวจ ดังนั้นการประสานงาน การทำงานตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น การประสานงานระหว่าง เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. กับตำรวจและเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัดหน่วยงานอื่นๆ ในการเข้าไปขอข้อมูล การขอความช่วยเหลือในคดี การขอเพิ่มเติมพยานหลักฐาน ถือว่าได้รับการยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ นอกจากนั้น ยังมีการพยายามผลักดันในเชิงแนวทางการทำงานให้กับ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หน่วยต่างๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจในมาตรการการบังคับใช้กฎหมายใหม่ๆ เช่น การดำเนินการตามมาตรการสมคบ การตรวจสถานประกอบการ อีกด้วย

ทศนะของผู้ทรงคุณวุฒิ กล่าวไว้ว่า “สมัยก่อน ไม่ว่าทหาร หรือตำรวจ ยังต้องการให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. เข้ามา ส่วนหนึ่งที่เขาต้องการเรา คือความมั่นใจ คือ ถ้าเป็นเรื่องยาเสพติดแล้ว ต้องเป็น ป.ป.ส. ซึ่งเขาไม่ต้องการใช้กำลังจากเรา แต่ต้องการความมั่นใจ ว่าหากเกิดปัญหาอะไรขึ้น ก็ยังมี ป.ป.ส. รู้สึกอุ่นใจ เป็นเหมือน ไม่นก้นผี”

การประสานงานปราบปราม ในช่วงปัจจุบันนอกจากจะดำเนินการในประเทศ ซึ่งมีตำรวจเป็นหน่วยงานปราบปราม เป็นเจ้าภาพดำเนินการอยู่แล้ว งานสก็ดกันตามแนวชายแดนก็มีทหารเป็นผู้ดูแล งานด้านอื่นๆเช่นการป้องกัน การบำบัดรักษา การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายก็ล้วนแต่มีเจ้าภาพผู้รับผิดชอบอยู่แล้วอย่างเข้มข้น แต่บทบาทในการประสานงานระหว่างหน่วยปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศนั้น ยังไม่ดีเท่าที่ควร ฉะนั้นบทบาทด้านนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้พยายามเน้นไปที่การทำงานร่วมกับหน่วยงานระหว่างประเทศเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่จะเข้ามาจากต่างประเทศ และยาเสพติดที่ผ่านเข้าออกจากประเทศไทยไปยังต่างประเทศ เพื่อเป็นการอุดช่องโหว่ในการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด ซึ่งจะต้องเน้นประสานงานในระดับลึก คือต้องมีการดำเนินการปราบปราม เข้าไปในพื้นที่ประเทศอื่นๆ ด้วย มิใช่แต่จะตั้งรับ

แก้ปัญหายูอยู่ในประเทศอย่างเดียว และเพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างเจ้าหน้าที่และองค์กรในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

แต่อย่างไรก็ตาม พบว่า การประสานงานกับหน่วยบังคับใช้กฎหมายอื่นๆ บางครั้งยังมีความขัดแย้งกันบ้าง ในบางเรื่อง เนื่องจากยังมีปัญหาความซ้ำซ้อนกันในด้านหน้าที่ เช่น การจับและยึดทรัพย์สิน มีหน่วยงานซ้ำซ้อนกัน เช่น การยึดทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน ก็มีสำนักงาน ป.ป.ง. ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกันหรือสับสนในการที่ต้องการจะเป็นเจ้าของคดี ซึ่งเหตุผลประการหนึ่งอาจเกิดจากเรื่องเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นการแก้ไขถ้าเป็นเรื่องความขัดแย้งในหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ส. เองก็สามารถสมมนาพูดคุยกันและออกกฎระเบียบในการปฏิบัติได้ เพราะกำลังพลมีน้อย แต่ถ้าเป็นความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานอื่น การแก้ปัญหาก็ทำได้ยากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการทำความเข้าใจ หรือปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนทับพื้นที่กัน ซึ่งการประสานงานระหว่างตัวบุคคล การทำความเข้าใจกัน การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกัน การไว้วางใจและการมีน้ำใจต่อกัน จะเป็นทางแก้ไขปัญหาก็ได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยบังคับใช้กฎหมายด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวเจ้าหน้าที่เอง มีความสำคัญมากในการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ จะช่วยให้การทำงานง่ายขึ้นและเป็นการประหยัดเวลา เช่น หากมีการประสานงานที่ดี ก็จะได้รับข้อมูลโดยไม่ต้องเสียเวลามากนักกับการดำเนินการสืบสวนเอง การประสานข้อมูลจึงเป็นการลดเวลาการสืบสวนและความขัดแย้งต่างๆ ลงได้มาก

ปัจจุบัน เมื่อมีศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด(ศตส.) เป็นกลไกการทำงานด้านการปราบปรามยาเสพติด บทบาทของ สำนักงาน ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. ในการประสานงานถูกเน้นมาก ซึ่งทำให้งานด้านการบังคับใช้กฎหมาย อาจลดบทบาทลงบ้าง แต่เน้นให้การสนับสนุนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ ทหาร ให้ทำงานด้านบังคับใช้กฎหมาย มากขึ้น

ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ทัศนะไว้ว่า “เรามีกลยุทธ์ คือ ใช้งบประมาณในการสนับสนุนให้เงินกับหน่วยต่างๆ ดำเนินการตามแนวทาง นโยบาย และใช้คำสั่งของ ศตส.เป็นตัวกำหนด และทุกหน่วยก็เห็นว่าสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งหน่วยต่างๆก็ยินดีที่จะสนับสนุน และเราก็ไม่ได้ไปแย่งผลงาน เราเป็นผู้ให้”

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า บทบาทของ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. นอกจากการทำงานด้านการบังคับใช้กฎหมายแล้ว บทบาทด้านการประสานงานยังมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ดังนั้น บทบาททั้งสองทางจึงต้องดำเนินควบคู่กันไป เพื่อให้การปราบปรามยาเสพติด บรรลุวัตถุประสงค์

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยจำแนก ข้อปัญหาอุปสรรคจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยพบว่า สามารถแยกวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในบทบาทและการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ออกมาเป็น ประเด็น ดังนี้

ปัญหาด้านการบังคับใช้กฎหมายหรือการใช้อำนาจตามกฎหมาย

บทบาทเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในอดีตมีอำนาจค่อนข้างมาก มีกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 กำหนดอำนาจไว้ชัดเจน เป็นการเฉพาะ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความซื่อสัตย์ค่อนข้างมากในการทำงาน แต่ปัจจุบันตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มีการคุ้มครองสิทธิประชาชนมากขึ้น ทำให้เกิดข้อจำกัดในการทำงานของเจ้าพนักงานป.ป.ส. บางประการ เช่น เรื่องการจับกุมและควบคุมตัวผู้ถูกจับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 มาตรา15 ให้อำนาจเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ควบคุมผู้ถูกจับ ไว้เพื่อการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน ก่อนที่จะส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการสอบสวนเพื่อขยายผลการจับกุม อันจะนำไปสู่การจับกุมเครือข่ายการค้ายาเสพติด ที่ได้ผล แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดให้ต้องนำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในเวลา 48 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับ ถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน ทำให้เจ้าพนักงานป.ป.ส. เกิดความไม่มั่นใจในการใช้อำนาจตามกฎหมายยาเสพติด เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือ การค้นโดยไม่มีหมายตามอำนาจที่กฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 กำหนดให้สามารถทำได้ หากเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีบุคคลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมียาเสพติดซุกซ่อนอยู่ และมีความจำเป็นเร่งด่วนอันไม่อาจจะขอหมายค้นต่อศาลได้ทัน เช่นเดียวกัน เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้การค้นต้องมีหมายศาล ทำให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เกิดความไม่แน่ใจในการปฏิบัติงาน

ความไม่ชัดเจนในอำนาจหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้เจ้าพนักงานป.ป.ส. เกิดความไม่มั่นใจในอำนาจที่ตนเองมี จึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอีกประการหนึ่งการแก้ไขกฎหมายบางประการ ยังไม่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ เช่น อาจก่อให้เกิดความไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงานและอาจทำให้ไม่ทันต่อสถานการณ์ ปัญหาเสียดสีที่รุนแรงในปัจจุบัน

ปัญหาด้านกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ทัศนะไว้ว่า “ในสมัยก่อน มีรัฐธรรมนูญ ปี สี่ศูนย์ บัตรเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีความศักดิ์สิทธิ์มาก สามารถตรวจค้นโดยไม่มีหมาย เป็นใบเบิกทางในการขยายผลคดีได้ จึงทำให้เป็นที่ต้องการบัตร เป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.”

“รัฐธรรมนูญปี สี่ศูนย์ ทำให้การทำงาน เกิดความกลัว ไม่กล้า และยังไม่เป็นที่แน่ชัด”

“ปัจจุบัน อำนาจไม่ชัดเจน เราจึงกลายมาเป็นผู้ประสาน”

ปัญหาของการบังคับใช้ อำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. ก็เป็นปัญหาที่ทำให้บทบาทของเจ้าพนักงานป.ป.ส. ลดน้อยลง เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมาย แต่ด้วยความที่เป็นหน่วยงานกลางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. ก็จะต้องทำให้หน่วยงานข้างเคียง ยังไว้วางใจในการทำงานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส. และยังมีความคาดหวังว่าในอนาคต จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ให้สามารถปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติด ได้อย่างเต็มที่

ปัญหาด้านการประสานงานกับหน่วยบังคับใช้กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

การทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด หน่วยงานใดเพียงหน่วยงานเดียวไม่อาจจะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ การประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยบังคับใช้กฎหมาย และระหว่างตัวเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายด้วยกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการประสานงานความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านปราบปรามยาเสพติดให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเจ้าพนักงานป.ป.ส.ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. จะต้องมียุทธศาสตร์ในการเป็นผู้ประสานงาน เป็นตัวกลางในการสร้างให้เกิดความร่วมมือ และความเข้าใจอันดีต่อกัน

ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ทัศนะไว้ว่า “ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาของบุคคล เพราะยาเสพติดไม่สามารถเคลื่อนย้ายเองได้ ฉะนั้น เป็นปัญหาเรื่องการประสานงาน บางหน่วยยังไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น ตำรวจ กับ ทหาร เราก็เป็นตัวเชื่อมประสานงาน”

“การประสานงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดยังไม่ค่อยเพียงพอ ก็ยังมีการขัดแย้งกันอยู่ ไม่เป็นที่ยอมรับอาจจะเป็นระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงานหรือบุคคลกับบุคคล ที่ไม่ชอบก็ยังมีอยู่”

จากการศึกษาพบว่า ยังมีความขัดแย้งกันในระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เช่น อำนาจหน้าที่ที่มีความซ้ำซ้อนกัน พื้นที่รับผิดชอบทับซ้อน ผลประโยชน์ในทางคดี การเป็นเจ้าของคดี ตลอดจนความความไว้วางใจกันในการทำงานซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน รวมถึงผลตอบแทน หรือเงินรางวัลของเจ้าหน้าที่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดการทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน และการประสานความร่วมมืออันดีต่อกัน อันเป็นอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดให้บรรลุผลสำเร็จ

ปัญหาด้านการแต่งตั้งเจ้าพนักงานป.ป.ส.

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. มีข้อจำกัดเรื่องจำนวนบุคลากร เนื่องจากความรับผิดชอบด้านปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ด้วยกำลังพลที่มีอย่างจำกัด ไม่อาจปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องมีการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ไว้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการปราบปรามยาเสพติด การเป็นเจ้าพนักงานป.ป.ส. จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านปราบปรามยาเสพติด เพราะฉะนั้นการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องเพื่อประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานจริงๆ แต่การแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในหน่วยงานอื่นๆ ในปัจจุบันก็มีปัญหา ที่ยังไม่ได้มีการกระจายการแต่งตั้งไปให้ในระดับผู้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง เช่น เจ้าหน้าที่ตามพื้นที่ชายแดน เป็นต้น มีแต่การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ระดับสูง หรือผู้บริหารตามตำแหน่งหน้าที่ จำนวนมาก นอกจากนั้น การพิจารณาแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังไม่ได้มีการนำสัดส่วนความรุนแรงของปัญหาเสพติดในแต่ละพื้นที่มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาแต่งตั้งเจ้าพนักงานป.ป.ส.ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเสพติดในแต่ละพื้นที่ ทำให้การทำงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

โดยที่ ขั้นตอนการพิจารณาแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังมีความล่าช้าอยู่บ้าง การผ่านขั้นตอนมาก หน่วยงานต่างๆ ก็อยากจะเข้ามาขอโดยตรงโดยกำหนดระดับผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจขอ แล้วส่งตรงมาที่เลขาธิการ ป.ป.ส. เช่น ระดับแม่ทัพภาคหรือเจ้ากรม ส่งตรงมาที่เลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อลดขั้นตอนที่ทำให้ล่าช้า เพื่อให้ทันต่อบทบาทเจ้าพนักงานป.ป.ส. ในปัจจุบันที่ถูกกำหนดโดยยุทธศาสตร์ที่ต้องเฝ้าระวัง เช่น การตรวจสถานประกอบการ ต้องมีบัตรเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการเข้าไปในสถานที่ต่างๆ ซึ่งตรงนี้ก็กำลังพลของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่เป็นพลเรือนในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. มีจำกัด จึงจำเป็นต้องมีการขยายการแต่งตั้งเจ้าพนักงานป.ป.ส. ในหน่วยงานอื่นๆ เพื่อรองรับกับบทบาทหน้าที่ในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต

ผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มุมมองในปัญหานี้ไว้ว่า “เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เยอะหรือน้อยดี เยอะโดยหลักแต่ต้องควบคุมได้ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละหน่วยงานก็ต้องการบัตร เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. คู่กันตนเอง คู่กันการทำงานของตนเอง ไม่ว่าเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่เกี่ยวก็จะขอ จะเห็นได้ว่าบางหน่วยงานไม่เคยใช้เลยทั้งปี เพราะต้องการมีบัตรไว้คู่กันตนเอง ซึ่งมองว่าน่าจะเป็นผลเสียมากกว่า เพราะโดยเจตนารมณ์ของกฎหมายยาเสพติดพระราชบัญญัติ พ.ศ.2519 การให้อำนาจพิเศษเพราะไว้วางใจเฉพาะคน และเฉพาะหน่วย แต่เหมือนว่าหรือคนนอกหน่วยมาใช้บัตรในการแอบอ้าง ทำให้ตามศักดิ์สิทธิ์ของบัตรลดน้อยลง”

อำนาจของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงเป็นอำนาจที่หลายหน่วยงาน มีความจำเป็นต้องใช้อำนาจตามกฎหมาย เพื่อนำไปปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการบูรณาการ หน่วยงานต่างๆ มาประสานงานร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามนโยบายของรัฐบาล

ปัญหาด้านทรัพยากรบุคคล

ข้อมูลปัญหาบุคลากร เป็นอุปสรรค ที่สำคัญ อย่างมาก ของสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาของสำนักงาน ป.ป.ส. ตั้งแต่เริ่มแรก ในช่วงก่อตั้งสำนักงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลต่อการวางแผน การทดแทนบุคลากร หรือการสนับสนุน ให้มีอัตรากำลังที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะนโยบายรัฐบาล ในการจำกัดการเพิ่มอัตราากำลังข้าราชการ นโยบายของรัฐบาลและผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ส. ก็พยายามผลักดันการเพิ่มอัตราบุคลากร ให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อได้เป็นกำลังในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

โดยจะเห็นได้จาก ทศนะของผู้ทรงคุณวุฒิได้กล่าวถึง ประเด็นนี้ “ถ้าเป็น ชี สาม เป็น หม่อมโสด พร้อมทั้งจะลุย ทำงาน ให้ไปอยู่เซฟเฮาส์ อะไรก็ได้ แต่พอ มีครอบครัวแล้ว และยังต้อง ทำงานแบบเดิมๆ ทำให้เกิดปัญหาบ้าง”

“เช่น การจัดการยานยนต์ ตั้งแต่ ชี สาม ขึ้นถึง ชีห้า บางคนก็ไม่ยากลำบากแล้ว แต่ถ้า เป็นตำรวจก็มีชั้นประทวนทำงาน ทดแทน”

ปัญหาในด้านนี้เป็นปัญหา ทั้งในแง่การจัดการ ขององค์กร และปัญหาของตัวบุคคลอัน เกิดจากการกระทำ หรือจากธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องยอมรับสภาพสังขารของ ตัวเอง และต้องจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ว่าเกิดจากสาเหตุใด เช่น การมีครอบครัวอยู่ต่างจังหวัดก็ ต้องมีความต้องการที่จะอยู่ใกล้ชิดครอบครัวของตนเอง หรือสภาพร่างกายที่ร่วงโรยลง ก็ต้องการ ทำงานที่มีลักษณะที่สบายมากขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาในการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด

ปัญหาบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส.

ข้อมูลที่ได้รับ บทบาท สำนักงาน ป.ป.ส. ปัจจุบัน ได้เน้นการประสานงานสนับสนุน หน่วยงานข้างเคียงเป็นหลัก มิใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ประสานงานสนับสนุน โดยยังมีบทบาทอีก ด้านหนึ่งที่มีอยู่คืออำนาจ หน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 ที่ได้แต่งตั้งให้ข้าราชการสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. และต้องทำงานแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรง อยู่แล้ว โดยแม้ สำนักงาน ป.ป.ส. จะมีบทบาทในหลายหน้าที่ แต่การบังคับใช้ กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และกฎหมายตาม พระราชบัญญัติมาตรการฯ ก็ยังคงมีอยู่ และเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้ สำนักงาน ป.ป.ส. มีเครื่องมือ ที่ใช้ในด้านปราบปรามยาเสพติด การทำงานในบทบาทของลักษณะแบบเช่น ในอดีต ของสำนักงาน ป.ป.ส. ก็คงจะต้องลดบทบาท ปรับเปลี่ยน ตามสถานการณ์

ปัญหาคุณลักษณะเฉพาะของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย

ประเด็นปัญหานี้ เป็นความแตกต่าง ที่เห็นได้ชัดเจน ในเรื่องของบุคลิกภาพ ระเบียบ วินัย พลละกำลัง ซึ่งข้าราชการพลเรือนที่มีหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด ยังมีข้ออ่อนด้อย ใน เรื่อง การฝึกฝนในทางยุทธวิธี การฝึกทบทวนในการต่อสู้ ป้องตัว เพราะในการทำงานบางครั้ง

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องเข้าทำการตรวจค้น จับกุม ผู้กระทำความผิดกฎหมาย จึงจำเป็นจะต้องมีทักษะในการต่อสู้ป้องกันตัวพอสมควร

โดยจะเห็นได้จาก ทักษะของผู้ทรงคุณวุฒิได้กล่าวถึง ประเด็นนี้ คือ “การทำงานด้านปราบปรามมีสองเรื่องที่ต้องใช้คือเรื่องกฎหมายที่ต้องระวังว่า การใช้อำนาจต้องไม่เกินเลยที่กฎหมายกำหนด กับอีกประการหนึ่งคือความเสี่ยงกับการเผชิญกับความกดดันต่างๆ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงต้องมีการพัฒนาฝึกฝนในเรื่องยุทธกำลัง ภาวะทางจิตใจ อย่างสม่ำเสมอ เพราะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ที่เป็นพลเรือนอาจมีข้อด้อยกว่าทหาร ตำรวจ ที่ผ่านการฝึกฝนด้านกำลังและจิตใจ การสร้างความเชื่อมั่นมาเป็นระยะเวลาพอสมควร”

ชีวิตการรับราชการ ตั้งแต่ในวัยหนุ่ม มีความคิดคะนอง สนุก ลุยกับงาน ทำให้มีความพร้อม ต่อการทำงานในลักษณะที่ยากลำบาก แต่เมื่อวันเวลาได้ผ่านไป สังขารก็ถดถอยลงการทำงานให้มีผลงานเหมือนสมัยวัยหนุ่ม ก็คงจะทำได้ไม่เต็มที่มากนัก อีกทั้งการติดขัดในเรื่องการฝึกฝนเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

ปัญหาการมุมมองในการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด

ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบายไว้ว่า “ดังนั้นการทำงานจะใช้ แต่ด้านปราบอย่างเดียวไม่ได้ งานด้านปราบเป็นตัวยับยั้งยังไม่ให้ปัญหารุนแรง เป็นการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อดำเนินการขจัดยับยั้งผู้กระทำความผิดโดยเน้นไปที่ผู้ค้ายาเสพติด” ในปัจจุบันนี้พยายามที่จะมียุทธศาสตร์หรือทฤษฎีที่ถือว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วย แต่เดิมถือว่าผู้เสพเป็นอาชญากรคนหนึ่ง เพราะฉะนั้นการใช้กฎหมายไปปราบปรามอย่างเดียวไม่ได้ ยิ่งแก้ที่ต้นเหตุมันแก้ปัญหามไม่ได้ ยังมีแต่จะขยายตัว การแก้ปัญหายาเสพติดจะทำด้านปราบอย่างเดียวไม่ได้ ต้องทำควบคู่กับงานด้านป้องกัน หรือด้านฟื้นฟู เช่น ขณะนี้เมื่อจับคนเสพก็จะนำไปเข้าขบวนการบำบัด ดังนั้นการทำงานแก้ไขปัญหายาเสพติด จะไม่ใช่ด้านการปราบอย่างเดียว คือจะไม่ใช้กฎหมายอย่างเดียวแต่ต้องมองปัจจัยอื่นๆ ด้วยอาจต้องมีการมองมาตรการอื่นๆ ไปด้วย เช่น งานพัฒนาด้านสาธารณสุข การศึกษา การหาอาชีพทดแทนควบคู่กันไป ดังนั้น เจ้าหน้าที่ปราบปราม หรือเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องมีความรู้หลายด้าน เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องมีบทบาทและมองในเชิงรุกมากกว่าการเป็นเจ้าพนักงานที่ถือเพียงกฎหมายอยู่ในมือ การแก้ไขปัญหามต้องยั่งยืน ไม่ใช่แค่จะบังคับใช้กฎหมาย เพราะจะเป็นการแก้ปัญหามในระยะเดียวเท่านั้น

ปัญหาด้านสิทธิประโยชน์ที่ควรได้รับตามความเหมาะสม

การทำงานด้านปราบปรามของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีความเสี่ยงอันตรายตามลักษณะงาน มีความยากลำบาก เช่น การเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้ต้องหา จำเลย เสี่ยงต่อการถูกฟ้อง ร้องกลับ เป็นงานที่ต้องเสียสละมาก รวมถึงครอบครัวของเจ้าหน้าที่ก็ต้องมีความเสียสละเช่นกัน ซึ่งในส่วนนี้ การขาดขวัญกำลังใจ และสิทธิประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่ควรจะได้รับจากการพิจารณาจากผู้บริหาร เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ในสายงานด้านปราบปราม มาเป็นเวลานานแล้ว

ทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิได้กล่าวถึง ประเด็นนี้ กล่าวคือ “สิทธิประโยชน์ การทำงานยาเสพติดก็เหมือนการปราบอาชญากรรม บางครั้งก็ไปกระทบสิทธิผู้อื่น บางครั้งจึงต้องมีการให้หลักประกันเจ้าหน้าที่ มีเงินรางวัล สิทธิประโยชน์พวกนี้ต้องให้ และต้องต่อเนื่อง เช่น ถ้าถูกฟ้องต้องเข้าไปดูแล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้านยาเสพติดแล้วถูกฟ้องต้องเข้าไปดูแล เช่น ถ้าเราเข้าไปดูแลหน่วยอื่นเช่นการถูกฟ้อง จะทำให้การทำงานดีขึ้น ค่าจะกล้าขึ้น”

“ปัจจุบันงานด้านยาเสพติดได้เปรียบ เพราะเหมือนเป็นนโยบายของรัฐบาล เพราะฉะนั้นการขออะไรช่วงนี้งบประมาณ จะได้รับการสนับสนุนมาก เราต้องมาด้วยช่วงเรื่องการแก้กฎหมาย ต้องอาศัยสถานการณ์ยาเสพติดที่กำลังรุนแรง ที่รัฐบาลกำลังให้การสนับสนุนต้องเข้ากฎหมาย ในเรื่องการให้สิทธิประโยชน์ เช่นค่าเสี่ยงภัยช่วงนี้เป็นโอกาสที่จะขอย่าง”

เรื่องค่าตอบแทน ของเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในด้านปราบปราม ควรที่จะต้องมีการผลักดัน ให้เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านปราบปราม นอกเหนือจากเงินรางวัลที่ต้องได้รับตามกฎหมายอยู่แล้ว ทั้งนี้เริ่มจะเห็นได้จากมีหน่วยงานที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น หน่วย ดี เอส ไอ และ ป.ป.ช. ซึ่งมีค่าตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ ที่ทำงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย และก็เป็นหน่วยงานข้าราชการพลเรือน เหมือนกับ สำนักงาน ป.ป.ส.

จากที่กล่าวมาใน ประเด็น ปัญหาอุปสรรคข้างต้น คงจะทำให้เห็นได้ว่าปัญหาต่างๆ ของข้าราชการพลเรือนในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามยาเสพติด ควรมีการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข อย่างไร เพื่อตอบสนองการทำงานได้อย่างถูกต้อง และแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในด้านการบังคับใช้กฎหมาย ให้เกิดมาตรฐานการทำงาน ที่มีประสิทธิภาพ และมีแรงจูงใจ ในการทำงานให้ได้อย่างเต็มที่

ข้อวิจารณ์

การศึกษาเรื่องบทบาทข้าราชการพลเรือนในฐานะเจ้าพนักงานป.ป.ส.ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามยาเสพติด ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้รับในภาพรวมแล้วจะพบว่า บทบาทของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทหลักสองด้านคือ การบังคับใช้กฎหมาย และการประสานงานสนับสนุน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ภายใต้กรอบการทำงานซึ่งมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย โดยที่แนวนโยบายต่างๆ เป็นแนวทางการทำงานของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย และปัจจัยผลกระทบทางด้านสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด ซึ่งมีผลโดยตรงต่อ บทบาทการทำงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. อีกทั้งยังมีปัญหาการบริหารงานจัดการของสำนักงาน ป.ป.ส. บทบาทของการดำเนินงานที่ชัดเจน และการดำเนินงานด้านต่างๆให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

จากอดีตสำนักงานป.ป.ส.มีบทบาทในฐานะเป็นหน่วยผู้ปฏิบัติและกำหนดนโยบายด้านการปราบปรามยาเสพติดควบคู่กันไป ดังนั้นงานด้านปราบปรามจึงมีความเด่นชัด ซึ่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. เองก็มีบทบาทในงานด้านการบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจนด้วยเช่นกัน แม้ว่าในระยะเริ่มก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ส. จะมีคำถามจากสังคมซึ่งเคยชินกับการที่ตำรวจเป็นเพียงผู้เดียวที่รับผิดชอบหรือทำงานด้านปราบปราม ว่าข้าราชการพลเรือนสามารถทำงานด้านการปราบปรามได้หรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยข้อมูลที่ได้รับ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดได้ให้ข้อมูลในแนวทางเดียวกัน ตอบได้ว่าบทบาทของข้าราชการพลเรือนในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีลักษณะการทำงานเฉพาะตัว มีแบบแผน วัฒนธรรมองค์กร ที่ใช้ควบคุม ในการทำงานด้านปราบปรามหรือการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการปราบปรามยาเสพติด มีเครื่องมือ เทคโนโลยี ในการทำงานที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐในระดับหนึ่ง และได้รับการยอมรับจากประชาชน สังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี และนอกจากนั้นบทบาทการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ยังมีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ชัดเจนตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 อีกด้วย ซึ่งข้อมูลส่วนนี้สอดคล้องกับแนวคิดในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ต้องมีกฎหมายและระเบียบแบบแผนเพียงพอ มีอุปกรณ์และบุคลากรที่เพียงพอ มีนโยบายที่เหมาะสม มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบสูง ประชาชนให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ ยุติธรรม

ในส่วนภาพของบทบาทของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในประเด็นหลัก สองด้าน คือ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย และการประสานงาน สนับสนุน หน่วยงานข้างเคียง นั้น ได้รับข้อมูล ที่ชัดเจน ทั้งสองด้าน สามารถนำมาวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรค ได้เป็นอย่างดี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนใหญ่ ได้ชี้ให้เห็นสภาพการทำงาน โดยรวม และข้อผิดพลาดต่างๆ ที่สามารถนำมาแยกเป็นประเด็นปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขต่อไป และปัญหา อุปสรรค ส่วนใหญ่ เป็นปัญหาที่ อาจยังไม่ได้รับการแก้ไข หรือแก้ไขแล้วแต่ยังเป็นปัญหาที่ยังค้างสะสมมานาน เช่น การเพิ่มอัตรากำลังคน การได้ค่าตอบแทนพิเศษในการทำงาน การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เป็นต้น ทั้งนี้จะเห็น ได้จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้นำเสนอไว้ในข้างต้น ที่มีการศึกษาจากข้าราชการพลเรือน ข้าราชการตำรวจ ประชาชน ทั้งในช่วงอดีตและปัจจุบัน ซึ่งสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบได้ โดยส่วนใหญ่ การศึกษาจะพบว่าเป็นปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมาย บุคลากร การขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัย เป็นปัญหาพื้นฐานที่พบ ในหลายๆหน่วยงาน แต่ปัญหาหนึ่งที่ต้องศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องความเข้าใจเรื่อง บทบาท หน้าที่ รูปแบบการประสานงาน น่าจะเป็นข้อมูลที่น่าสนใจในการศึกษาห้วงข้อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในประเด็นต่างๆ

ข้อเท็จจริง อีกแง่มุมหนึ่ง คือ ปัจจุบัน สำนักงาน ป.ป.ส. มีบทบาทการเป็นหน่วยกำหนดติดตามนโยบาย อำนวยการ บริหารจัดการ สนับสนุนงบประมาณและสนับสนุนการทำงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งทำให้บทบาทของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยผู้ปฏิบัติลดน้อยลง และปัจจัยที่สำคัญคือ ข้อจำกัดของกำลังพล ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. ที่ต้องรับผิดชอบงานด้านยาเสพติดทั่วประเทศ จึงทำให้ต้องมีการแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในหน่วยงานอื่นๆ ให้มากขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือ กลไก ในการทำงานด้านปราบปรามยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพทันต่อสถานการณ์ยาเสพติดที่ทวีความรุนแรงขึ้น ดังนั้น บทบาทของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้หันมาเน้นหนักในเรื่องการประสานงานเพื่อสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติดให้กับหน่วยงานข้างเคียงให้มากขึ้น ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ ได้มีส่วนเสริม สนับสนุนจากการศึกษาของสำนักงานป.ป.ส.(2548) ที่ศึกษาบทบาทและปัญหาอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าพนักงานป.ป.ส.:กรณีศึกษาในจังหวัด ชลบุรี ที่ต้องการศึกษาปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่จะนำมาปรับปรุง และทราบข้อเท็จจริงในการทำงานของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ว่ามีปัญหาอุปสรรค คือยังขาดการประสานงาน การปฏิบัติระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติในภาพรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นการปฏิบัติงานแบบบูรณาการ

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้านี้ ครอบคลุมการศึกษาในส่วนของการเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานและบทบาท อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติด ที่มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาเสพติดของประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งจะขอนำมาเปรียบเทียบกับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องยาเสพติดโดยตรงของประเทศสหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ โดยสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบ บทบาท อำนาจ หน้าที่ ได้ดังนี้

ในประเทศสิงคโปร์ มีหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด คือ หน่วยงาน สำนักงานยาเสพติดกลาง หรือ ซี เอ็น บี (Central Narcotic Bureau / CNB) ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนของกระทรวงมหาดไทย มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่นเดียวกับ บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ในประเทศไทย คือ เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและประสานงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แต่ในส่วน of เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดได้มีการกำหนดอำนาจ หน้าที่ ในการบังคับใช้กฎหมาย ไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ มีอำนาจดำเนินการเพื่อให้เกิดการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายยาเสพติด เหมือนเจ้าหน้าที่ตำรวจ และแบ่งส่วนการทำงานที่ชัดเจนในด้านการบังคับใช้กฎหมายหมายของหน่วยงานเอง อีกทั้งเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ต้องมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคล การฝึกอบรมที่เข้มข้น และมีมาตรฐานการทำงาน ความเจริญก้าวหน้าในการทำงานในสายงานบังคับใช้กฎหมาย หรือ สายงานอื่นๆ ที่จะสนับสนุนการทำงานด้านการปราบปรามยาเสพติด เช่น หน่วยงานด้านข่าวกรอง เป็นต้น

หน่วยงานปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทยคือ ดี อี เอ DEA (Drug Enforcement Administration) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเสพติด ทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ มีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน หาข่าว ประเมินสถานการณ์ยาเสพติด พัฒนายุทธศาสตร์ ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับรัฐบาลกลางของประเทศ และยังมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างประเทศ โดยที่เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน ดีอีเอ มีบทบาทการทำงาน ทั้งในด้านการบังคับใช้กฎหมายเอง และการประสานงานกับหน่วยอื่นๆ เช่น ศาลากร เอฟ บี ไอ หรือแม้แต่ หน่วยงานทั้งในระดับมลรัฐ และหน่วยงานท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า บทบาทการทำงานของเจ้าหน้าที่มีบทบาทการทำงานในลักษณะของการบังคับใช้กฎหมายและประสานงานกับหน่วยข้างเคียง เหมือนกับเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ในสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. แต่เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของหน่วย ดี อี เอ มีมาตรฐานในการคัดเลือกบุคคล เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ และการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด อีกทั้งมีสายงานความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตน

จากบทบาท อำนาจหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของทั้งสองประเทศ ข้างต้น นำมาเปรียบเทียบกับบทบาทของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือ เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด ในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. ของประเทศไทย จะเห็นได้เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นข้าราชการพลเรือน เหมือนกับข้าราชการอื่นทั่วไป ที่ทำงานในด้านต่างๆ ในระบบราชการไทย มีระดับชั้นเงินเดือน เท่าเทียมกัน สิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับจากรัฐบาล ก็เหมือนกัน แต่ในส่วนของต่างประเทศทั้งสองประเทศ นั้น มีระบบการบริหารบุคคลที่แตกต่างจากประเทศไทย ทำให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านบังคับใช้กฎหมายของต่างประเทศมีความเป็นวิชาชีพมากกว่า มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน และความมั่นคงในชีวิต

จากการศึกษาบทบาท พบว่า ระบบการทำงานของเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดในสังกัด สำนักงาน ป.ป.ส. มีความเหมาะสม กฎหมายต่างๆ ก็มีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง แต่จากปัญหาอุปสรรค ประกอบกับบทบาทของข้าราชการ เป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากขาดการสนับสนุน ความเป็นเจ้าพนักงาน ในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเมื่อเทียบกับหน่วยงานต่างประเทศแล้ว พบว่า มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน ซึ่งบทบาทของข้าราชการพลเรือนในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ก็คือการได้รับการแต่งตั้งจาก คณะกรรมการ ป.ป.ส. เพื่อบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งบทบาทนี้ ก็จะสิ้นสุดเมื่อไม่ได้รับการแต่งตั้งแล้ว หรือ เปลี่ยนหน้าที่ไปทำงานด้านอื่นๆ ซึ่งก็จะเหมือนข้าราชการพลเรือนทั่วไป แตกต่างจาก ทหาร หรือ ตำรวจ ซึ่งถึงแม้จะไม่มีหน้าที่ในการปราบปรามผู้กระทำความผิด กฎหมาย แต่บทบาทก็ยังคงสภาพความเป็นทหาร ตำรวจ อยู่โดยอาชีพ

ฉะนั้นการศึกษารoles of เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตามทฤษฎีบทบาท ที่ต้องการให้เป็นไปตามบทบาทที่คาดหวัง อาจจะต้องมีแนวทางที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อม ของบุคคลที่จะมาเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย ที่มีประสิทธิภาพ ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งอาจจะเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปจากสังคมเสียทีเดียว แต่สิ่งหนึ่งที่อาจคาดหวังได้และเป็นรูปธรรม คือ ผู้ที่มาแก้ไขปัญหายา ต้องมีความรู้ ความสามารถ และความพร้อม ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ซึ่งคงจะต้องได้รับการสนับสนุน พัฒนาศักยภาพ ของบุคลากรที่ต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ เพราะปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย มีความซับซ้อน ต่อเนื่อง การปราบปรามจึงจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ด้วยเช่นกัน การแต่งตั้งเจ้าพนักงานป.ป.ส.จึงมิใช่ทางออกของการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเดียว เพราะเมื่อใด ที่ข้าราชการที่เป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ด้านปราบปรามเสียแล้ว ความเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ก็หมดสิ้นไป พร้อมกับประสบการณ์ การทำงานด้านปราบปรามยาเสพติด ไปด้วย การขาดบุคลากรที่จะมาทดแทนจึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้การเป็นเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดต้องอาศัยประสบการณ์ในการทำงานด้านนี้

ค่อนข้างสูง ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาในการสะสมประสบการณ์ ปัญหาของบทบาทข้าราชการพลเรือนในฐานะเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จึงมีอุปสรรคในแง่ของระบบการบริหารงานราชการ ที่จะต้องปรับบทบาทของตนไปพร้อมกับการเป็นข้าราชการพลเรือนโดยทั่วไป ซึ่งอาจจะมีปัญหาอุปสรรคของเรื่องระเบียบปฏิบัติราชการโดยทั่วไปด้วย ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการปฏิบัติงานด้านปราบปราม

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ข้อมูล ต่างๆ ที่ได้ มีความน่าเชื่อถือ และสะท้อนภาพการทำงานได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้ที่ผ่านการปฏิบัติงาน มีประสบการณ์ ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ส. มีวิทยุติ และอายุการทำงานที่ไม่แตกต่างกันมากนัก และเป็นข้าราชการพลเรือนที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป.ป.ส. ทำให้บรรยายบทบาทสภาพการณ์ต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันไปในทิศทางเดียวกันและมีแง่มุมมองที่ไม่แตกต่างกันมากนักประกอบกับการค้นคว้าประมวลแนวความคิดจากเอกสาร การศึกษาต่างๆ แล้ว คงจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในหัวข้อการวิจัยนี้ได้ และสามารถนำไปศึกษาในแง่อื่นๆ ของปัญหาเสพติดได้